

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 4. septembra 2018*

„Predhodno odločanje – Obvezno zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil – Direktiva 72/166/EGS – Člen 3(1) – Druga direktiva 84/5/EGS – Člen 1(4) – Obveznost sklenitve zavarovalne pogodbe – Vozilo, parkirano na zasebnem zemljišču – Pravica odškodninskega organa do tožbe zoper lastnika nezavarovanega vozila“

V zadevi C-80/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Supremo Tribunal de Justiça (vrhovno sodišče, Portugalska) z odločbo z dne 7. februarja 2017, ki je na Sodišče prispela 14. februarja 2017, v postopku

Fundo de Garantia Automóvel

proti

Alini Antónii Destapado Pão Mole Juliani,

Cristiani Micaeli Caetano Juliani,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz in J. Malenovský, predsedniki senatov, E. Juhász, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (poročevalec), sodniki, M. Berger, sodnica, F. Biltgen, sodnik, K. Jürimäe, sodnica, C. Lycourgos, M. Vilaras in E. Regan, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 30. januarja 2018,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, M. Figueiredo in T. Larsen, agenti,
- za nemško vlado T. Henze in M. Hellmann, agenta,
- za Irsko M. Browne, G. Hodge, E. Creedon in A. Joyce, agenti, skupaj z G. Gilmore, BL,
- za špansko vlado V. Ester Casas, agentka,

* Jezik postopka: portugalsčina.

- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s P. Garofoli, avvocato dello Stato,
- za latvijsko vlado I. Kucina in G. Bambāne, agentki,
- za vlado Združenega kraljestva S. Brandon, C. Brodie, R. Fadoju in G. Brown, agenti, skupaj z A. Batesom, barrister,
- za Evropsko komisijo K.-P. Wojcik in B. Rechen, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 26. aprila 2018

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3 Direktive Sveta 72/166/EGS z dne 24. aprila 1972 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 10), kakor je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/14/ES z dne 11. maja 2005 (UL 2005, L 149, str. 14) (v nadaljevanju: Prva direktiva), in člena 1(4) Druge direktive Sveta 84/5/EGS z dne 30. decembra 1983 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 3), kakor je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/14/ES z dne 11. maja 2005 (UL 2005, L 149, str. 14) (v nadaljevanju: Druga direktiva).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Fundo de Garantia Automóvel (škodni sklad avtomobilskega zavarovanja, Portugalska, v nadaljevanju: sklad) na eni strani ter Alino António Destapado Pão Mole Juliano in Cristiano Micaelo Caetano Juliano na drugi zaradi povračila odškodnine, ki jo je sklad plačal žrtvam nesreče, v kateri je bilo udeleženo vozilo A. A. Destapado Pão Mole Juliane, ki ga je vozil njen sin.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Z Direktivo 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL 2009, L 263, str. 11) sta bili med drugim razveljavljeni Prva direktiva in Druga direktiva. Vendar je treba glede na čas dejanskega stanja iz postopka v glavni stvari ti direktivi upoštevati.
- 4 Člen 1 Prve direktive je določal:

„V tej direktivi imajo uporabljeni izrazi naslednji pomen:

1. ‚vozilo‘ pomeni motorno vozilo, ki je namenjeno za potovanje po kopnem in ga poganja mehanska moč, vendar ne vozi po tirih, in priklopnik, s prikolico ali brez;

[...]“

5 Člen 3(1) te direktive je določal:

„Vsaka država članica ob upoštevanju člena 4 sprejme vse ustrezne ukrepe za zagotovitev, da je civilna odgovornost pri uporabi vozil, ki so običajno na njenem ozemlju, krita z zavarovanjem. Na podlagi teh ukrepov se določi kritje obveznosti in pogoji kritja.“

6 Člen 4 navedene direktive je določal:

„Država članica lahko odstopa od člena 3 glede:

- (a) nekaterih fizičnih ali pravnih oseb, zasebnih ali javnih; seznam takih oseb sestavi zadevna država in ga sporoči drugim državam članicam in Komisiji.

Država članica, ki tako odstopa, sprejme ustrezne ukrepe, da zagotovi plačilo odškodnine v zvezi z izgubo ali poškodbo, ki je bila na njenem ozemlju in na ozemlju drugih držav članic povzročena z vozili, ki pripadajo takim osebam. [...]

- (b) nekaterih vrst vozil ali nekaterih vozil, ki imajo posebne tablice; seznam takih vrst ali takih vozil sestavi zadevna država in ga pošlje drugim državam članicam in Komisiji.

V tem primeru država članica zagotovi, da se vozila iz prvega pododstavka te točke obravnavajo na enak način kot vozila, ki ne izpolnjujejo zavarovalne obveznosti iz člena 3(1). [...]

7 Člen 1(4) Druge direktive je določal:

„Vsaka država članica ustanovi ali pooblasti organ z nalogo zagotavljanja odškodnine najmanj do mejnih vrednosti zavarovalne obveznosti za materialno škodo ali telesne poškodbe, ki jih povzroči neznano vozilo ali vozilo, ki ne izpolnjuje zavarovalne obveznosti iz odstavka 1.

Prvi pododstavek ne vpliva na pravico države članice, da odškodnino s strani tega organa šteje za subsidiarno ali nesubsidiarno, in pravico, da predvidi poravnavo zahtevkov med tem organom in osebo ali osebami, odgovornimi za nesrečo, in drugimi zavarovalnicami ali organi socialne varnosti, ki so dolžni plačati odškodnino oškodovancu v zvezi z isto nesrečo. Vendar pa države članice ne smejo dovoliti organu, da plačilo odškodnine pogojuje s tem, da oškodovanec kakor koli dokaže, da odgovorna oseba ni zmožna ali noče plačati.“

Portugalsko pravo

- 8 Člen 1(1) Decreto-Lei n° 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel (uredba-zakon št. 522/85 o obveznem avtomobilskem zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil) z dne 31. decembra 1985 (*Diário da República*, serija I, št. 301, šesti dodatek, z dne 31. decembra 1985) v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari (v nadaljevanju: uredba-zakon št. 522/85), določa, da mora vsaka oseba, ki je lahko civilno odgovorna za povrnitev premoženjske ali nepremoženjske škode zaradi telesne poškodbe ali materialne škode, povzročene tretji osebi s kopenskim motornim vozilom, njegovim priklopnikom ali polpriklopnikom, v skladu s to uredbo-zakonom imeti za uporabo takšnih vozil sklenjeno zavarovanje, ki zagotavlja takšno odgovornost.

- 9 V skladu s členom 2 te uredbe-zakona ima obveznost sklenitve zavarovanja načeloma lastnik vozila.

- 10 Člen 8(1) in (2) navedene uredbe-zakona določa, da pogodba zagotavlja civilno odgovornost zavarovalca, oseb, ki se morajo zavarovati v skladu s členom 2, ter zakonitih posestnikov in voznikov vozila ter zagotavlja tudi odškodnine, ki jih morajo plačati storilci tatvine, velike tatvine ali kaznivega dejanja neupravičene uporabe motornega vozila oziroma povzročitelji namerno povzročenih prometnih nesreč, razen nekaterih izjem.
- 11 Na podlagi člena 21 uredbe-zakona št. 522/85 mora sklad izplačati odškodnino zaradi nesreč, povzročenih z vozili, ki morajo imeti obvezno zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in so zlasti registrirana na Portugalskem, v skladu z določbami te uredbe-zakona.
- 12 Člen 25 navedene uredbe-zakona določa, da ko je odškodnina izplačana, na sklad preidejo pravice oškodovanca, poleg tega pa ima ta sklad tudi pravico do zakonskih zamudnih obresti in povračila stroškov, ki jih je imel z obračunavanjem in izterjavo terjatev, in da sklad lahko toži katero koli osebo, ki bi morala skleniti zavarovanje, vendar ga ni. Ima tudi pravico od morebitnih odgovornih za nesrečo zahtevati povračilo zneskov, ki jih je izplačal.
- 13 Člen 503(1) civilnega zakonika določa, da tisti, ki dejansko upravlja kopensko vozilo in ga uporablja v svojem interesu, pa čeprav prek mandatarja, odgovarja za škodo, ki izvira iz nevarnosti, značilnih za vozilo, tudi če to ni udeleženo v prometu.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 14 A. A. Destapado Pão Mole Juliana, lastnica motornega vozila, registriranega na Portugalskem, je zaradi zdravstvenih težav prenehala voziti to vozilo in ga je parkirala na svojem dvorišču, ne da bi opravila formalnosti za to, da bi bilo uradno umaknjeno iz prometa.
- 15 19. novembra 2006 je to vozilo, ki ga je vozil sin A. A. Destapado Pão Mole Juliane, ki si ga je prilastil brez materinega dovoljenja in brez njene vednosti, zapeljalo s ceste, kar je povzročilo smrt voznika in dveh drugih oseb, ki sta bili potnika v vozilu.
- 16 A. A. Destapado Pão Mole Juliana na ta dan ni imela sklenjenega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi navedenega vozila.
- 17 Po plačilu odškodnine dedičem potnikov tega vozila za škodo, ki je nastala zaradi zadevne nesreče, je sklad tožil A. A. Destapado Pão Mole Juliano in C. M. Caetano Juliano, hči voznika, za povračilo vsote 437.345,85 EUR.
- 18 A. A. Destapado Pão Mole Juliana je v svojo obrambo med drugim trdila, da ni odgovorna za nesrečo in da glede na to, da je avtomobil pustila na svojem dvorišču in da ga ni nameravala voziti, ni bila obvezana skleniti zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi tega vozila.
- 19 Sodišče prve stopnje je tožbi sklada delno ugodilo, saj je menilo, da dejstvo, da lastnica vozila ni več nameravala voziti in da se je nesreča zgodila, ne da bi ji lahko pripisali odgovornost zanj, še ne izključuje obveznosti skleniti pogodbo za zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi tega vozila. Po mnenju tega sodišča ta pogodba zagotavlja plačilo odškodnine oškodovancem tudi v primeru kraje avtomobila.
- 20 A. A. Destapado Pão Mole Juliana je zoper sodbo prvostopenjskega sodišča vložila pritožbo pri Tribunal da Relação (višje sodišče, Portugalska).
- 21 Navedeno sodišče je ugotovilo, da ni bilo obveznosti sklenitve pogodbe za zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi navedenega vozila niti odgovornosti A. A. Destapado Pão Mole Juliane, ter sodbo sodišča prve stopnje razveljavilo in zavrnilo tožbo sklada.

- 22 Sklad v utemeljitvi pritožbe, ki jo je vložil pri Supremo Tribunal de Justiça (vrhovno sodišče, Portugalska), trdi, da obstajajo tveganja, značilna za vozila, ki implicirajo obveznost sklenitve zavarovanja civilne odgovornosti, ki se nanaša nanje, tudi če niso udeležena v prometu. Sklad prav tako zahteva, da se na Sodišče naslovi vprašanje, ali je pravica do subrogacije, ki mu je priznana na podlagi člena 25 uredbe-zakona št. 522/85, neodvisna od nacionalne ureditve pripisovanja civilne odgovornosti iz člena 503(1) civilnega zakonika.
- 23 Supremo Tribunal de Justiça (vrhovno sodišče) poudarja, da se s pritožbo pred njim postavlja vprašanje, ali obveznost lastnika vozila, da sklene pogodbo o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi njegovega vozila, izhaja iz preprostega dejstva, da je imetnik lastninske pravice na vozilu, ali pa ta obveznost ne obstaja, kadar vozilo po lastnikovi odločitvi ni v uporabi zunaj javne ceste.
- 24 Iz sodbe Sodišča z dne 4. septembra 2014, Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146), naj bi izhajalo, da pojem „uporaba vozil“ iz člena 3(1) Prve direktive zajema vsakršno uporabo vozila, ki je skladna z običajno funkcijo tega vozila.
- 25 Vendar pa naj bi se zadeva v postopku v glavni stvari razlikovala od zadeve, v kateri je bila izdana navedena sodba, saj v obravnavanem primeru ni bila sklenjena zavarovalna pogodba, vozilo pa je po lastnični odločitvi mirovalo na zasebni lastnini in je bilo udeleženo v prometu brez vedenja ali odobritve navedene lastnice.
- 26 V takem položaju se zdi, da predložitveno sodišče meni, da ni podana obveznost sklenitve zavarovanja civilnopravne odgovornosti pri uporabi zadevnega vozila.
- 27 Navedena obveznost naj bi veljala samo, če, prvič, zadevno vozilo njegov lastnik uporablja ali če je zaradi njega to vozilo v položaju, ki vključuje tveganje, ki izhaja iz uporabe avtomobila, in drugič, je verjetno, da je navedeni lastnik civilno odgovoren v razmerju do tretjih oseb za škodo, nastalo zaradi uporabe tega vozila. Nesorazmerno bi bilo šteti, da ta obveznost zavezuje lastnika tudi, če se je odločil umakniti svoje vozilo iz prometa in se je nesreča zgodila zaradi protipravne prilastitve tega vozila in njegove vožnje brez lastnikovega soglasja.
- 28 Ker pa je posredovanje organa iz člena 1(4) Druge direktive skladno s to določbo predvideno le, če je škodo povzročilo vozilo, glede katerega ni bila izpolnjena obveznost zavarovanja iz člena 3(1) Prve direktive, naj bi dejstvo, da se šteje, da za osebo v položaju A. A. Destapado Pão Mole Juliane ta obveznost ne velja, pomenilo, da v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, skladu ni treba posredovati.
- 29 Poleg tega naj bi člen 1(4), drugi pododstavek, Druge direktive povzročal dvome glede vprašanja, ali je lahko podana odgovornost lastnika vozila že zaradi njegovega statusa lastnika, ali pa je ta omejena na primere, ko je lahko civilno odgovoren za škodo, nastalo zaradi prometne nesreče.
- 30 Zlasti naj bi se zastavljalo vprašanje, ali lahko sklad vloži tožbo zoper lastnika vozila, ki ni izpolnil svoje obveznosti sklenitve pogodbe o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi tega vozila, s katero zahteva povrnitev odškodnine, plačane oškodovancem, ne glede na to, ali je lastnik civilno odgovoren za zadevno nesrečo, ali pa lahko to stori le, če so pogoji za uveljavljanje take odgovornosti, zlasti tisti glede nadzora nad vozilom v smislu člena 503(1) civilnega zakonika, izpolnjeni.
- 31 V teh okoliščinah je Supremo Tribunal de Justiça (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 3 [Prve direktive] razlagati tako, da obveznost skleniti zavarovanje civilne odgovornosti v zvezi z motornimi vozili zajema tudi položaje, v katerih je v skladu z odločitvijo lastnika vozilo parkirano na zasebnem posestvu zunaj javnih cest,

ali

ga je treba razlagati tako, da v takšnih okoliščinah lastnik ni dolžan zavarovati vozila, kar pa ne vpliva na odgovornost sklada [...] do oškodovanih tretjih oseb, zlasti v primeru protipravne uporabe motornega vozila?

2. Ali je treba člen 1(4) [Druge direktive] razlagati tako, da ima sklad [...], ki je, ker za vozilo ni bilo sklenjeno zavarovanje civilne odgovornosti, izplačal pripadajočo odškodnino tretjim osebam, oškodovanim v prometni nesreči, ki jo je povzročilo motorno vozilo, ki je bilo brez dovoljenja in vednosti lastnika odpeljana z zasebnega posestva, kjer je bilo parkirano, pravico do subrogacije v razmerju do lastnika vozila, ne glede na to, ali je bil ta odgovoren za nesrečo ali ne,

ali

ga je treba razlagati tako, da je subrogacija sklada [...] v razmerju do lastnika odvisna od izpolnitve predpostavk za civilno odgovornost, zlasti da je lastnik v času nesreče dejansko upravljal vozilo?“

- 32 Irska je z dopisom, ki ga je 28. avgusta 2017 vložila v sodnem tajništvu Sodišča, na podlagi člena 16, tretji odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije zahtevala, naj Sodišče zaseda v velikem senatu.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 33 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1) Prve direktive razlagati tako, da je sklenitev pogodbe o zavarovanju civilne odgovornosti v zvezi z uporabo motornega vozila obvezna, če je vozilo samo zaradi odločitve lastnika, ki ga nima več namena voziti, parkirano na zasebnem dvorišču.
- 34 To vprašanje sloni na tezi, da je sklad na podlagi člena 25 uredbe-zakona št. 522/85 od A. A. Destapado Pão Mole Juliane zahteval povrnitev odškodnine, plačane dedičem žrtev nesreče, v kateri je bilo udeleženo njeno vozilo, ker je, prvič, bila zavezana skleniti pogodbo o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi tega vozila in ker, drugič, te obveznosti ni izpolnila. V tem okviru se predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali bi v razmerah, kot so opisane v prejšnji točki, navedeno vozilo moralo biti krito s tem zavarovanjem.
- 35 Po tem pojasnilu je treba poudariti, da v skladu s členom 3(1) Prve direktive vsaka država članica ob upoštevanju člena 4 te direktive sprejme vse ustrezne ukrepe za zagotovitev, da je civilna odgovornost pri uporabi vozil, ki so običajno na njenem ozemlju, krita z zavarovanjem.
- 36 Člen 3(1) Prve direktive, katerega besedilo je zelo široko, državam članicam torej nalaga, naj v svojem notranjem pravnem redu uvedejo splošno obveznost zavarovanja vozil (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2013, Csonka in drugi, C-409/11, EU:C:2013:512, točka 24).
- 37 Tako mora vsaka država članica zagotoviti, da so ob upoštevanju izjem, določenih v členu 4 te direktive, vsa vozila, ki so običajno na njenem ozemlju, krita s pogodbo z zavarovalnico zato, da vsaj v mejah, ki jih določa pravo Unije, zagotovi izpolnitev obveznosti, ki izhajajo iz civilne odgovornosti v zvezi z navedenim vozilom (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2013, Csonka in drugi, C-409/11, EU:C:2013:512, točka 28).

- 38 Pojem „vozilo“ je opredeljen v členu 1, točka 1, Prve direktive kot „motorno vozilo, ki je namenjeno za potovanje po kopnem“. Za to opredelitev ni pomembno, za kakšno uporabo zadevnega vozila gre ali bi lahko šlo (sodbi z dne 4. septembra 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, točka 38, in z dne 28. novembra 2017, Rodrigues de Andrade, C-514/16, EU:C:2017:908, točka 29).
- 39 Kot je navedel generalni pravobranilec v točkah od 63 do 65 sklepnih predlogov, taka opredelitev podpira objektivno razumevanje pojma „vozilo“, ki je neodvisno od namena lastnika vozila ali druge osebe, ki ga dejansko uporablja.
- 40 Poleg tega je treba poudariti, da zlasti drugače kot v zadevah, v katerih so bile izdane sodbe z dne 4. septembra 2014, Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146), z dne 28. novembra 2017, Rodrigues de Andrade (C-514/16, EU:C:2017:908), in z dne 20. decembra 2017, Núñez Torreiro (C-334/16, EU:C:2017:1007), v katerih je Sodišče v zvezi z motornim vozilom, za katerega je bilo sklenjeno zavarovanje civilne odgovornosti pri njegovi uporabi, določilo primere uporabe zavarovanega vozila, ki spadajo v področje sklenjenega zavarovalnega kritja, se zadeva iz postopka v glavni stvari nanaša na drugačno vprašanje področja uporabe obveznosti sklenitve takega zavarovanja, ki se mora zaradi pravne varnosti določiti vnaprej, to je pred morebitno udeleženo v nesreči.
- 41 Zato dejstvo, da je Sodišče v sodbah, navedenih v prejšnji točki, v bistvu razsodilo, da zgolj uporaba zavarovanega vozila, ki pomeni uporabo vozila kot prevoznega sredstva in zato pojem „uporaba vozila“ v smislu člena 3(1) Prve direktive ali člena 3, prvi odstavek, Direktive 2009/103, lahko pomeni, da zavarovalnica po pogodbi o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi tega vozila krije škodo, ki jo je povzročilo to vozilo, nikakor ne pomeni, da bi bilo treba obstoj obveznosti sklenitve takega zavarovanja določiti skladno z dejansko uporabo zadevnega vozila kot prevoznega sredstva v danem trenutku.
- 42 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da vozilo, ki je registrirano, ki ni bilo pravilno umaknjeno iz prometa in ki se lahko vozi, ustreza pojmu „vozilo“ v smislu člena 1, točka 1, Prve direktive in zato ni izključeno iz obveznosti zavarovanja iz člena 3(1) te direktive že zato, ker ga njegov lastnik nima več namena voziti in ga parkira na zasebnem zemljišču.
- 43 Zgornje razlage ne more ovreči trditev nemške vlade, Irske, italijanske vlade in vlade Združenega kraljestva, da široka razlaga obsega splošne obveznosti sklenitve zavarovanja ni potrebna, saj lahko organ iz člena 1(4) Druge direktive povrne škodo, ki nastane v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari.
- 44 Ta določba, kot izhaja iz njenega besedila, namreč obvezuje države članice k ustanovitvi organa z nalogo zagotavljanja odškodnine najmanj do mejnih vrednosti zavarovalne obveznosti, ki jih določa pravo Unije, za materialno škodo ali telesne poškodbe, ki jih povzroči vozilo, ki ne izpolnjuje te obveznosti.
- 45 Tako je bilo posredovanje takega organa zasnovano kot skrajni ukrep, določen le za primere iz te določbe, in ga ni mogoče šteti za izvajanje sistema za zagotavljanje zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi vozil v drugih primerih (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2013, Csonka in drugi, C-409/11, EU:C:2013:512, točke od 30 do 32).
- 46 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 34 sklepnih predlogov, obseg obveznega posredovanja odškodninskega organa iz člena 1(4) Druge direktive v primeru škode, ki jo povzroči znano vozilo, torej sovpada z obsegom splošne obveznosti sklenitve zavarovanja iz člena 3(1) Prve direktive. Obvezno posredovanje tega organa se tako ne more razširiti tudi na primere, v katerih vozilo, udeleženo v nesreči, ni bilo zavarovano.

- 47 Poleg tega razlaga iz točk od 38 do 42 te sodbe zagotavlja uresničitev cilja varstva oškodovancev nesreč, povzročenih z motornimi vozili, na katerega se nanašajo direktive o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi vozil, za izpolnitev in krepitev katerega si je zakonodajalec Unije stalno prizadeval (sodba z dne 28. novembra 2017, Rodrigues de Andrade, C-514/16, EU:C:2017:908, točki 32 in 33 ter navedena sodna praksa). Taka razlaga zagotavlja, da oškodovanci v vsakem primeru prejmejo odškodnino, bodisi od zavarovalnice, na podlagi pogodbe, sklenjene s tem namenom, bodisi od organa iz člena 1(4) Druge direktive, kadar obveznost zavarovanja vozila, udeleženega v nesreči, ni izpolnjena, ali kadar je to vozilo neznano.
- 48 V postopku v glavni stvari je iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da se je vozilo A. A. Destapado Pão Mole Juliane običajno nahajalo na ozemlju države članice, in sicer Portugalske. V času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari je bilo to vozilo namreč še vedno registrirano v tej državi članici.
- 49 Poleg tega je bilo to vozilo v voznem stanju, kar je razvidno iz dejstva, da ga je sin A. A. Destapado Pão Mole Juliane v času nastanka nesreče vozil.
- 50 V teh okoliščinah je zanj veljala obveznost zavarovanja iz člena 3(1) Prve direktive.
- 51 Kot izhaja iz zgornjih ugotovitev, dejstvo, da je A. A. Destapado Pão Mole Juliana vozilo parkirala na zasebnem zemljišču, in sicer na dvorišču svoje hiše, preden si ga je prilastil njen sin, in da ga ni imela več namena voziti, v tem pogledu ni upoštevno.
- 52 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1) Prve direktive razlagati tako, da je sklenitev pogodbe o zavarovanju civilne odgovornosti v zvezi z uporabo motornega vozila obvezna, če je zadevno vozilo še vedno registrirano v državi članici in se lahko vozi, je pa samo zaradi odločitve lastnika, ki ga nima več namena voziti, parkirano na zasebnem zemljišču.

Drugo vprašanje

- 53 Z drugim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je člen 1(4) Druge direktive treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa, da ima organ, na katerega se ta določba nanaša, pravico, da vloži tožbo proti osebi, za katero velja obveznost sklenitve zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornega vozila, ki je povzročilo škodo, ki jo je povrnil ta organ, ki pa ni sklenila pogodbe v zvezi s tem, čeprav ta oseba ni civilno odgovorna za nesrečo, v kateri je nastala škoda.
- 54 V zvezi s tem je treba poudariti, da člen 1(4) Druge direktive izrecno pušča državam članicam možnost, da odškodnino s strani tega organa štejejo za subsidiarno, in jim omogoča, da predvidijo poravnavo zahtevkov med tem organom in osebami, odgovornimi za nesrečo, ter uredijo odnose z drugimi zavarovalnicami ali organi socialne varnosti, ki so dolžni plačati odškodnino oškodovancu v zvezi z isto nesrečo (glej v tem smislu sodbo z dne 4. decembra 2003, Evans, C-63/01, EU:C:2003:650, točka 32).
- 55 Zakonodajalec Unije je sicer želel ohraniti pravico držav članic, da uredijo tožbe odškodninskega organa iz člena 1(4) Druge direktive, zlasti proti „osebi ali osebam, odgovornim za nesrečo“, ni pa harmoniziral različnih vidikov tožb takega organa, predvsem določitve drugih oseb, proti katerim bi lahko bila vložena taka tožba, tako da ti vidiki spadajo v nacionalno pravo vsake države članice, kot je poudarila Komisija.
- 56 Tako lahko nacionalna zakonodaja določi, da če lastnik vozila, udeleženega v nesreči, ni izpolnil obveznosti sklenitve zavarovanja tega vozila, ki jo je imel – kot v obravnavani zadevi – po nacionalnem pravu, lahko ta organ poleg tožbe proti osebi ali osebam, odgovornim za nesrečo, vloži tožbo zoper lastnika, ne glede na civilno odgovornost slednjega za nastanek nesreče.

- 57 Glede na vse navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1(4) Druge direktive razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa, da ima organ, na katerega se ta določba nanaša, pravico, da poleg vložitve tožbe proti osebi ali osebam, odgovornim za nesrečo, vloži tožbo proti osebi, za katero velja obveznost sklenitve zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornega vozila, ki je povzročilo škodo, ki jo je povrnil ta organ, ki pa ni sklenila pogodbe v zvezi s tem, čeprav ta oseba ni civilno odgovorna za nesrečo, v kateri je nastala škoda.

Stroški

- 58 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člen 3(1) Direktive Sveta 72/166/EGS z dne 24. aprila 1972 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2005/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005, je treba razlagati tako, da je sklenitev pogodbe o zavarovanju civilne odgovornosti v zvezi z uporabo motornega vozila obvezna, če je zadevno vozilo še registrirano v državi članici in se lahko vozi, je pa samo zaradi odločitve lastnika, ki ga nima več namena voziti, parkirano na zasebnem dvorišču.
2. Člen 1(4) Druge direktive Sveta 84/5/EGS z dne 30. decembra 1983 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2005/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005, je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa, da ima organ, na katerega se ta določba nanaša, pravico, da poleg vložitve tožbe proti osebi ali osebam, odgovornim za nesrečo, vloži tožbo proti osebi, za katero velja obveznost sklenitve zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornega vozila, ki je povzročilo škodo, ki jo je povrnil ta organ, ki pa ni sklenila pogodbe v zvezi s tem, čeprav ta oseba ni civilno odgovorna za nesrečo, v kateri je nastala škoda.

Podpisi